

ORBÁN JÁNOS DÉNES

Hófehérnépecske

Élt vót eccer Dálnokon egy irtó nagy gazda, lófó, azokból, akik még a mongolfolttal a valagukon születtek, s ezért tarkaseggúeknek csúfolták őket. Annak a hites felesége buggyant egy fehérnép vót, művészlélek, egész nap faliszőnyegeket hímszett, de nem szép szarvasokkal s naplementével, hanem mindenféle csemer egyszarvúkkal meg füles tündérekkel, amiket a külföldi könyvekből nezett ki, met valamiféle úri famíliából származott, s tanult, Pesten. Szóval elég elé vót a szerencsétlen. Egyszer, amint fokozta belé a töbe a cernát, a tő az ujja begyit megdöfte, hogy a vére kibuggyant. Mit gondót, mit nem, az ablakot kinyitotta, hogy hóval mossá le a vért. S hogy a vér a hóra rejacsepegett, hát épp az ablak alatt ugrándozi kezdett egy csilámpoló szőrű, éjfelete bakkecske, s reajtott a gyökkent fehérnépre az anyaság érzése, de erőssen – pedig addig hallani sem akart sem gyermekről, sem leányról, nehogy a művészkedésben a sok bőgés megakassza. El es sóhajtotta magát:

– Hej, istenem, ha megáldanál engemet egy olyan cinkával, aki harmonikus művészi kombinációja vóna az én piros véremnek, a fehér hónak s a bakkecske éjfeletéjinek, én bizisten a lelkem adnám érte, metafizikai értelemben. – Így beszélt, met mondottam vót, hogy Pesten nyihelődött.

Az Úr a kérésit meg es hallgatta, s este a gazda nagy baszdühhel rontott bé az alvószobába, s gyakázta, monyókolta az asszont, világodatig. S duvadni es kezdett nemsokára a hasa, s hogy az ideje eljött, meg es szülte a szép cinkát, akinek a bőre fehér vót, mint a hó, az orcája pirospozsgás s a haja éjfelete, mint a bakkecske gyapja. El es nevezte az asszony Hófehérnépecskének, hiába dohogott az ura, hogy egy rendes székelly cinkát Márisnak, Annusnak vagy Borisnak keresztelnek.

Hanem aztán egy szép napon megjelent Durumó, s hiába abajgott a fehérnép, hogy ő a lelkét csak metafizikai értelemben ígérte vót el, met az ördög nem Pesten, hanem ejszen Bukarestben tanult, s biza úgy elrekkentette, még etemetni sem tudták, met mi se maradt belőle.

A gazda meggyászolta, ahogy illik, aztán a gyászév leteltivel kihányta a házból az esszes hitvány faliszőnyegét, s oláh fehérnépet hozott a házba. Eccer szépasszony vót, messze földön párja nem akadt, bár a fosküpi szerént azért nem akadt már neki pasas, met kajtár vót az eleje, s az egyetlen hely Bécs és Bukarest között, ahol még nem lökötölt agyba-főbe, s nem híresedett ki senkivel, az Székelyország vót. No de hát tudjuk, van olyan étel, hogy bármennyit eszünk belőle, el nem fogy, s jobb a finom s közösen tötött káposztán osztozni, mint egyedül ehezni s küpülni magadat, mint a szőrbe-fingó suhancok.

Mindenesetre abból a fajtából való vót, amelyik az esszes szórt levágja magáról, s a kakálóját es úgy, de úgy tudta billegtetni, a férfiak mind megkergültek, megzákhányosodtak érte. A fosküpi szerint bé es falta, szörnyülködött es a faluban az összes fehérnép, a férfiak meg irigyelték a gazdát, hogy milyen erőst jó dóga van a pipehergetőjinek.

A mostoha nem törődött Hófehérekével, úgy es hányódott fel az szegény, anya nélkül. Naphosszat a tükörbe nezegette magát, s kentepepélte a bőrit, aztán este, ha megjött a gazda, vicogott, riszálta a valagát s monyókolta

eszementül, mint düherc korában, hogy fogja az urát a pucaviolával, met a fakanalával ejszen nem tudta vóna.

Az oláh asszon időnként a tükrét megkérdezte, s hogy ki es vóna a legszebb fehérnép Székelyországban. A tükör nem felelt, met a székely karatytoló tükröket a házában nem tart, van elég fehérnép körülötte, aki kelepeljen. Hanem eccer csak visszajutott hezzá a temonda, hogy a faluban minden legény Hófehérnépecskére bezgeti a bigyirkóját. S éppen akkor esett, hogy amint a tükörben magát csudálta, bélépett a szobába Hófehérnépecske, s mögötte megállt úgy, hogy a mostoha jól látta őt a tükörben, s azt es, hogy bizony a rózsabimbó szebb a kinyilott rózsánál. Fel es zándorodott s rejarikótt Hófehérnépecskére, azonnal vetné le a rókniját. S hogy ott állt Hófehérnépecske csórén, a hófehér bőrivel, pirosposzsgás orcájával, piros szájaprémecskéjivel, feszes csecsecskéjivel, gömbölyű seggecskéjivel, hamvas pucaviolájával, érezte az oláh fehérnép, vége van a világnak, met az már nem körülötte féntereg.

Nem es szólt semmit, hanem befogatott a szekérbe, s meg sem állt Zabóláig, ahol a fatemplomba az oláh pópához bérontott, s ígért neki fűt-fát, fekete kakast, fehér bornyút, s még a bal csecsit es a pópa kezibe adta, csak hogy Hófehérnépecskét a vadonba elvigye, s ott tartson fekete misét, s a szívét kivágva elveszejtse.

– Ha elhozod nekem a kis cefre szívít, úgy térgyepelen majd eléd, mint az uram elé, ha érted – izgította a pópát.

Ezzel aztán meg es bótolták a dógot, s este, még mielőtt a gazda hazaérkezett vóna, a boszorkány Hófehérnépecske ozsonnájába a mákonyt belétette, s a pópa már vitte es a szekeren a belbelő cinkát s a fekete kakast a vadon felé.

Aztán a vadon közepében, egy tisztáson egy sziklakőre rejafektette, gyertyákkal körülrakta, a kakasnak egy nagy késsel vérit vette, s aztat megitta, s azzal el es kezdte celebrálni a fekete misét.

Észre sem vette a hitvány, hogy közben Hófehérnépecske magához tért és pislogni kezdett. Vót es mit neznie. A pópa elébb mormogott, mint a beteg medve, aztán morgott, mint a dühös borz, bernyákolt, mint kandúr a baklatáskor, vinnyogott, mint róka a rekedéskor, óbégatott és ugrándozott, mint páviánmajom a parlamentben, s így mind berbetelt és baszkanyálta a szellemeket, hogy segítenék őt az emberáldozatot Durumónak bémutatni. Aztán emelte es a kést, hogy lesújtson, s Hófehérnépecske lehunyta a szemit, úgy várta a véget. Hanem a nagy tisztátalan buzgólkodásban a pópát a kángörcs utólvette, s a ceremóniát hirtelen abbahagyta, a kést eltette, s elévette a pipehergetőjít, hogy akkor elébb a szegény cinkát megbecsteleníti, s csak aztán vágja ki a szívít. Hanem ahogy pecegtette a petét, s a gyalázatnak neki veselkedni készülődött, Hófehérnépecskébe az erő visszatért, s úgy rúgta monyon a latrot, hogy annak aztán életiben többet az emelője nem működött, hiába térgyepelt le elé másnap – mikor a ganyé béállított hezza egy bárányszívvel, hogy ez a Hófehérnépecskéé vóna – a szép mostoha, s csállotta azt, amiről a fosküpu annyit rebesgetett.

De Hófehérnépecske ekkor már irtó messzire elbogarozott. Másnap szürkűnyetig kóricált, csuda, hogy a farkas vagy a mándruc meg nem ette, aztán eccer csak egy házikóra bukkant, s abba ő biza nagy kétségbeesésibe bément.

Há Uram, há láss csudát, ott minden olyan cseppecske, faláska vót, mint-ha mind puják lankának ott. A tisztaszobába meg es vót terítve, lapítókon szalonna, hagyma s berbécstök kenyérbélből s burduftúróból esszegyúrva, kicsi pohárban jóféle borvíz s nagy pohárban oroszhegyi szilvapálinka. Hófehérnépecske szegény úgy meg vót ehülve, hogy nem es gondókozott, kiknek

es lehet ez megterítve. Mindegyik lapítóról falt, minden pohárból gulutyolt, s a fáradságtól bébükcent az egyik ágyba, s ott el es alutt édesen, még herkelt es egy cseppet a lelkem.

Este aztán hazalükkentek a gazdák, mind a heten, a bodegából. Torzonborz töpörcegek vótak az istenadták, rosszabb sorsuk vót, mint a baróti bánnyászoknak, mint a gölöncséri szénégetőknek, mocsok, ganyé kénlódással keresték a kenyerüket: írók, kőtők, szerkesztők vótak, szöveget lapátoltak Székelyföldön, kivéve a hetediket, a titokzatos jövevényt. Fekete Vince, György Úr, Lázár Lacika, Molnár Vilike, Muszkasanyi, Sántha Attila és Tyrion Lannister – így hívták a likfótiakat.

Azt, hogy a pálinkából hiányzik, azonnal észrevették, és kajtatni kezdtek a házban, hogy ők aztán a tolvajt megtalálják és elrekkentik. Meg es hallották a szúzi herkelést, s vészjóslóan körbeállták az ágyat, ahol Hófehérnépecske bucsikált. A Jóisten tuggya, mikor lehettek utoljára fehérnéppel. Nem csoda hát, hogy a gyakhatnékba majd belégebédtek, ahogy a pihegő csicseket meglátták. Elé es kotorták mind a pennájukat, de aztán nem tudták eldönteni, melyiküké vóna az első monyók joga.

– Magától értetődően a legnagyobb íróé – mondta György Úr. Ezen aztán jól eszse es vesztek, met mindannyian a legnagyobb írónak tartották magukat, kivéve a titokzatos Tyrion Lannistert, aki viszont azzal érvelt, hogy az övé nagyobb, mint az összes többié együttvéve. Addig-addig vikotáltak, hogy Hófehérnépecske felriadt, s elébb megszeppent, de aztán vihogni kezdett:

– Mit terpeltek itt, kicsi terpék?

Elszégylték magukat a töpörcegek erőssen, abbahagyták a bernyákolást, s a falatka pennácskájukat eltették, hogy ne röhögtessek csúful magikat. Bémutakoztak illedelmesen, csókolgatták a Hófehérnépecske kezit, Fekete Vince még egy versikét es rögtönzött. Igaz, hogy a dalocska bükkögött itt-ott, de a székely vadonban a múzsa ne válogasson, ejszen az nem Barassó, hogy ott nagy kőtők teremjenek.

Megitták az összes pálinkát, még táncra es kerekedtek, s megegyeztek, hogy Hófehérnépecske ezentúl a múzsájuk lesz, s jó székely irodalmi szokás szerént a lucskos káposztát s a könyökes puliszkát megfőzi, a lábost s a lapítót elmosogatja, a gatyát kimossa, a lájbit kipucolja, a házat kispri, a veteményest kigyomlálja, a fát felhasogatja, a töpörcegek pedig közben a kocsmában pálinkáznak, hogy ebben a nagy sürgölődésben ötet meg ne zavarják.

– „Megmosol, megpucolsz mindent, az árdét, gogost felekre vágva megdinszteled, a vinétét megsütöd, megtakarítod. Mindent eszeőrölsz, nagy lábásban kevergetve esszefőzöl, ízesítéd, babérlapit teszel hezza, majd mikor az olaj feljött a tetejire, az egészet borkányokba teszed, biciklibelső gumijából készült gumival lekötöd”¹ – mondta Fekete Vince, mielőtt elindultak a bodegába.

Becsületére válják a töpörcegeknek, hogy érző, nagy szívük vót, s közbe-közbe azétt egy-egy verset, elbeszélést tákolgattak az új múzsájuknak, kivált, mikor az fogta a ceruzát. Történt aztán eccer, hogy az egyik vers épp anynyira nem bükkögött s a közlésszintet megütte s a helyi újságban megjelent, a műkedvelők ódalán. S azt a mocsok mostoha olvasta, met még székelyül es megtanult a beste, hogy ki ne maradjon a guzsalyoskodásból, s megtudta így, hogy Hófehérnépecske ejszen meg nem kerált.

Felturálta magát az azsagonjáró boszorkánya, de erőssen, s hogy így meg úgy, s hogy sajátkezűleg nyuvasztja meg Hófehérnépecskét, s aztán rögtön utána lenyisszantja a zabolai pópa vánnyadt bögyörőjét. Gondókodott, miskurált nagyon, aztán fogta magát, s a réten keresett hajméreglapit, s a levit egy fáin banántba béoltotta, hogy ő ezzel most megétegi a leánt, s hogy ő

¹ Fekete Vince: *Zakuska és muratura*

maradjon a legeslegszebb ezen a világon. A kosarat megrakta vackorral, vadalmával, havasi meggyel, kokojzával és peccsel, s a banánt a tetejire rejtette. S azzal a büh oláh asszon a hét tőpörceg házához elindult, s meg es találta íziben, met a szimatja olyan vót, mint a népié, tudta mindig, merre kell fordulni.

– Finom gyimelcs, szép portéka – kezdte óbégatni az ablak alatt.

– Tovább egy házzal, met én biza senkit ide bé nem eresztek – rikótott ki Hófehérnépecske, aki megesküdözött a tőpörcegeknek, hogy nem szüszküpül idegenekkel.

– Nem es kell béeressen a naccságos kisasszony. Én csak szóltam, hogy van itt friss vackor, vadalma, havasi meggy, kokojza és heccsepeccs.

– Na, maga es jó helyre hozza az erdei portékát, épp az erdőbe. Fát véletlenül nem hozott, maga taploca? Van nekem elég erdei gyimelcsem, már reja sem bírok nezni – gorombáskodott Hófehérnépecske.

– Na de fogadom, hogy banántja nincsen a naccságos kisasszonykának! Hófehérnépecske kidugta a fejit az ablakon.

– Micsodaaa? Banánt? A fenyvesek között?

– Bizony hogy, aranyoskám. Mégpedig nem toplott, hoptott fajta, nem elméncseredett, hanem fáin, kemény s mégis érett banántot cepeltem ide.

Hófehérkének a nyála majd kicsordult a szép banánt láttán, úgy kívánta, de nem merte elfogadni, met még vekegett.

– Ejszen attól fél, aranyoskám, hogy meg van étetve – így a banya. – Ugyan már, ne nyeletlenkedjen, bizonyságul hogy nincs es, a héját megeszem én, s a béle a magáé lehet.

Azzal a boszorkány a héját elnyammogta, s a bélit Hófehérnépecskére ráuzsukálta.

Nem makulykodott mán tovább a szerencsétlen leánka, hanem a banántot befalta, s ott helybe az étetőtől megkerált. A mostohaasszon meg iszkirilt haza nagy bódogan, hogy immáron egyedül csak az ő kakálójából süt a nap, csak az ő pucaviolája illatozik Székelyországban.

Este aztán hazaérkeztek a tőpörcegek a bodegából, s vót nagy nyürrögés meg óbégatás, hogy Hófehérnépecske így megsuvadt, s itt hagyta őket, s akkor ki teszi el a zakuszkát meg a muraturát télire?

Üvegkoporsóba fektették, de nem rekkentették el, met nem bírtak megválni tőle. S ott ültek körülötte, s ittak s bünnyögtek, még sírverset es faragtak neki, kár, hogy az újság visszadobta, met olyan göcsörtös meg zsigorás vót, na, amilyenre tellett. Hanem a gyászjelentő a Hírmondóban megjelent, s a hitvány mostoha még tánra es kerekedett, amikor olvasta s még bizonyosabbá lett.

Aztán telt-múlt az idő, de csudák csudája Hófehérnépecske egy cseppet meg nem rohadt, a nyüvek meg nem kóstolták, pedig bé nem mánkálták vót semmivel. A tőpörcegek meg csak gulutyolták nagy keservesen a háziszőttet, mígnem egyszer csak egy legényt vezetett oda a Jóisten. Egyből láccott rajta, hogy barassói, met nagyokos s délceg vót erőssen.

– Hát nektek mi bajotok, édes komáim? – kérdezte a legény.

– Hát kotaszemű vagy, cimbora, hogy nem látod? Megnyuvadt a múzsánk, Hófehérnépecske, őt mind siratjuk – nyavalyogtak a tőpörcegek.

– De hát ez a szép cinka még él, drága komák – rikótotta a legény. – Még csak meg sem senyvedesedett. Nincs neki semmi nyavalyája, csak tetszhalott a lelkem!

– Te zákhányos vagy, cimbora.

– Nem én! Na, nyissátok csak ki a füleiteket s meresszétek a gülü szemeteket.

Azzal János – met így hívták a barassói legényt – guruzsmás szerelmetes kőteményt rögtönzött. Nem bükkögött, nem vót göcsörtös, zsigorás, doroncsos.

Lüktetett, szárnyalt az, mint a szép székely himnusz a csillagösvenyen. S láss csudát, Hófehérnépecske egyszer csak egy nagyot nyelt s felült, s csak úgy csepegett a szemiből a könnyű a nagy elérékenyüléstől s a hirtelen támadt szerelemtől. S lett aztán nagy ölekezés s csókolózás, s azzal a legény vitte es Barassóba Hófehérnépecskét, feleségnek.

Akkora szép lakodalom vót, hogy soha még ennyi bicskázás székely mulatságban nem esett, így nem es kellett megismételni. A töpörcegek vótak a násznagyok. A sarokban nagy ajangolva ott ült a gané mostoha, akit közben az ura hitványsága miatt az utcára kitett, csóré kakálóval. Nem es vót más választása, mint elfogadni a titokzatos Tyrion Lannister mocskos ajánlatát, neki lett a düherce, s eztán a töpörceg elé térgyepelt le, akinek ehhez a művelethez egy fejszékre kellett felállnia. Ugyanis Tyrion minden napra ígért neki betevő falatot, s mint tudjuk: „egy Lannister mindig megfizeti az adósságát”.²

² George R. R. Martin: *Trónok harca*

